

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОГО ТЕКСТУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗВО: ЛЕКСИКО-СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТ

Текст – це повідомлення, що складається з кількох чи багатьох речень, пов'язаних змістом та лексико-граматичними засобами. Науковий текст слугує для стимулювання потреби пошуку наукових фактів, є джерелом для вивчення термінологічної лексики, носієм необхідної інформації зі спеціальності. Науковий текст написаний мовою тієї науки, яку він відображає, наповнений термінами, зрозумілий не кожному, але не повинен бути переобтяжений термінологічною лексикою, адже це може ускладнювати його сприймання навіть фахівцями. Функції та особливості наукового тексту досліджували Н. Кушнарєнко, В. Шейко, В. Феоктістова та ін. На думку В. Феоктістової, текст як комунікативна одиниця характеризується такими ознаками: цілісністю, смисловою завершеністю, комунікативним наміром автора, соціальною обумовленістю. Мета нашого дослідження – визначити лексико-структурні особливості наукового тексту економічної тематики для студентів ЗВО.

Структура економічного тексту зумовлена тим, що економічна інформація розрахована на різного адресата. У наукових статтях, підручниках, навчальних посібниках автор подає інформацію, розраховану на те, що він і адресат володіють спеціальними поняттями, зокрема термінологічною лексикою. Реципієнтом таких текстів можуть бути спеціалісти дотичних галузей, майбутні фахівці, зокрема студенти ЗВО. Метою спеціального наукового тексту є ознайомлення з новими тенденціями в теорії економіки, з результатами практичних досліджень у економічній сфері. Для таких наукових текстів характерні ясність, точність, об'єктивність, недвозначність, логічність, аргументованість. Головним носієм інформації професійно спрямованих текстів, зокрема підручників та посібників для студентів ЗВО, є економічна термінологія. У текстах економічного змісту зафіксовано терміни, які становлять її ядро, тобто основний термінологічний фонд, і периферію, тобто терміни з певних суміжних з економікою сфер та загальнонаукові. До термінологічного ядра належать насамперед лексеми, що є назвами родових економічних понять. Умовно їх можна поділити на дві підгрупи: широковживані терміни, загальне значення яких відоме пересічним особам (*кредит, позика, приватна власність, ціна*); другу підгрупу становлять лексеми, якими послуговуються лише фахівці, зокрема і

студенти ЗВО (*акредитив, демпінг, ембарго, індосамент*). До периферії термінів економічних наукових текстів належать найменування правничих, соціологічних, управлінських та інших понять, які широко вживають у дослідженнях із сучасної української економіки. До міжгалузевих входять такі, наприклад, терміни, як *бюджет, дотації, доходи, реформа*, а також загальнонаукові термінолексеми: *аналіз, база, сегмент, стратегія, структура* тощо. Поруч з економічними термінами зафіксовано номенклатуру – систему специфічних назв конкретних економічних об'єктів, причому для економіки не є характерною усталена міжнародна номенклатура. До власне економічної номенклатури належать, зокрема, назви державних і міжнародних органів, установ, організацій, документів. Варто зазначити, що за наявності англомовної версії чи абревіатури на позначення певної міжнародної організації, надається перевага власне українським найменуванням: *МАР – Міжнародна асоціація розвитку; МФК – Міжнародна фінансова корпорація*. Сучасну економічну термінологію становить спеціальна лексика таких підсистем економічної науки: «Біржа та біржова діяльність», «Бухгалтерський облік і аудит», «Маркетинг і торгівля», «Міжнародна економіка», «Підприємництво та менеджмент», «Фінанси, банки, інвестиції» та ін. Сфера функціонування економічної термінології надзвичайно широка: окрім наукових статей, це економічні документи, фахові та періодичні видання, акти купівлі-продажу, банківські послуги, комунальні рахунки. Основну частину сучасної української економічної термінології становлять власне українські терміни, що свідчить про усвідомлення авторами власної культурної ідентичності. Незважаючи на важливу роль англійської мови у сфері економіки, актуальною є проблема збереження українськомовної самобутності в науковій мові загалом і в галузі найменувань спеціальних економічних понять зокрема. Наукові тексти економічної тематики часто унаочнюють таблиці, схеми, графіки, формули, які сприяють підвищенню точності, ясності, компактності подання нормативного матеріалу. Тексти навчальних посібників для ЗВО доповнюють також додатки: глосарій, контрольні запитання, тестові завдання, список рекомендованої літератури.

Отже, лексико-граматичні особливості наукового тексту залежать від того, на якого реципієнта розрахована економічна інформація. Економічні тексти для студентів ЗВО містять базову та периферійну термінологію, номенклатуру, міжгалузеві терміни, причому перевага надається власне українським лексемам та терміносполукам. Важливу роль у текстах відіграють графіки, таблиці, схеми, глосарій, контрольні запитання, тестові завдання.